Żywa historia Gorlic — wywiad z porucznikiem Romanem Tarko

Wywiad z porucznikiem Romanem Tarko dotyczący II wojny światowej, Armii Krajowej w Wielkopolsce oraz jego uwięzieniu w obozach koncentracyjnych: Grini w Norwegii i Sachsenhausen w Niemczech.

Porucznik Roman Tarko

Urodził się 29 lutego 1924 roku w Augustopolu. Zmarł 18 sierpnia 2022 r. Ukończył Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie, otrzymując tytuł inżyniera i technologa szkła. Od 1942 roku członek Armii Krajowej. Więzień obozów koncentracyjnych w Grini w Norwegii oraz Sachsenhausen w Niemczech. Odznaczony Krzyżem Oświęcimskim i Krzyżem Armii Krajowej. Od 1957 roku mieszka w Gorlicach.

Wywiad z porucznikiem Romanem Tarko przeprowadzony 26 stycznia 2017 roku przez Urszulę Karasińską (pracownicę MBP w Gorlicach) w jego mieszkaniu.

Spis treści:

0:00:50 — wybuch II wojny światowej
0:01:00 — życie codzienne podczas okupacji w Poznaniu
0:05:50 — początek działalności konspiracyjnej
0:08:10 — gazetka konspiracyjna, tygodniówka „Dla Ciebie, Polsko” o zasięgu ogólnopolskim
0:09:15 — ojciec Romana, Feliks Tarko, zostaje współredaktorem gazetki
0:09:25 — kolportaż gazetki — Roman Tarko
0:10:15 — nakład gazetki około 1000 egzemplarzy
0:10:45 — młodzi Polacy — chęć walki zbrojnej z okupantem
0:12:15 — utworzenie na ziemiach polskich Armii Krajowej
0:13:30 — zmiana nazwy DGP w sierpniu 1942 roku na Wielkopolską Tajną Organizację Powstańców i scalenia jej 1 sierpnia 1942 roku z Armią Krajową
0:14:45 — Roman Tarko AK-owcem od 1 września 1942 roku
0:15:10 — główne zadania AK w Wielkopolsce
0:16:35 — organizacja plutonów, Roman Tarko w plutonie Swarzędz
0:17:00 — kolportaż gazetki do Kaczkowa
0:18:25 — powstanie Samodzielnego Plutonu AK Kaczkowo — główny organizator to Feliks Tarko
0:19:10 — przed wybuchem wojny — wrogość Niemców do rodziny Feliksa Tarko
0:20:45 — przed wybuchem wojny — w Kaczkowie wisiały na drzewach kartki z szubienicami i imionami członków rodziny Tarko
0:21:30 — przed wybuchem wojny — w Kaczkowie wojna Niemców z Polakami o szkołę
0:24:15 — zorganizowanie w 1942 roku oddziałów AK w Kaczkowie, Bojanowie, Tarnowej Łące i zjednoczenie ich w 1943 roku w jeden Samodzielny Pluton AK Kaczkowo
0:26:50 — zadania plutonów AK — gromadzenie broni, szkolenie i organizacja oddziałów
0:27:20 — w ramach 220 zrzutów broni dla dowództwa powstania warszawskiego, pięć zrzutów dla Wielkopolski w celu dozbrojenia oddziałów
0:28:05 — przygotowanie terenu pod zrzut — sygnały świetlne, przygotowanie odbiorców broni
0:29:15 — odbiór zrzutu broni
0:30:25 — dwa zrzuty udane, trzy przejęte przez Niemców
0:30:45 — aresztowanie 150 AK-owców po zrzutach
0:32:05 — ucieczka Romana Tarko dzięki informacji od listonosza, aresztowanie Feliksa Tarko
0:32:55 — ucieczka Romana Tarko do Norwegii dzięki organizacji Todt, praca przy budowie torowiska kolejowego

Trondheim–Narvik
0:35:00 — aresztowanie Romana Tarko i pobyt w największym w Norwegii obozie koncentracyjnym Grini koło Oslo (1944 rok)
0:41:25 — życie i praca w areszcie oraz obozie w Norwegii (pięciu Polaków w obozie na trzy tysiące więźniów)
0:47:15 — przeniesienie do Reichu, do obozu koncentracyjnego Sachsenhausen w Oranienburgu koło Berlina
0:47:30 — marsz do obozu ze stacji kolejowej
0:50:35 — kwarantanna w obozie — przystosowanie, praca przy odgruzowywaniu zbombardowanego Oranienburga
0:58:10 — życie codzienne w obozie (bloki, apele, mycie, pożywienie, przydziały pracy)
1:08:45 — życie i praca w obozie koncentracyjnym Ravensbruck, podobozie Biesenthal
1:16:10 — cudem uratowany
1:18:10 — spadek wagi ciała Romana Tarko z 70 kg na 40 kg (po sześciu miesiącach pobytu w obozie)
1:22:10 — 30 kwietnia 1945 rok — pospieszna ewakuacja pięciu tysięcy więźniarek i więźniów obozu Ravensbruck (w tym 150 z podobozu Biesenthal) w kierunku Hamburga
1:24:50 — wejście do obozu koncentracyjnego — świadomość całkowitego odizolowania od świata, myślenie o rodzinie to abstrakcja
1:26:10 — kto tracił nadzieję, umierał
1:26:30 — kontakt Romana Tarko z dwoma Polakami zesłanymi na roboty w Biesenthal, przesłanie przez nich listu do Poznania, odpowiedź, paczka żywnościowa wysłana na adres tych Polaków, wiadomość o aresztowaniu ojca
1:30:10 — oficjalny powód aresztowania — współudział w zorganizowaniu zbrojnego powstania przeciw III Rzeszy
1:32:15 — radioodbiornik i stacja nadawcza w piwnicy domu rodzinnego w Poznaniu jako źródło informacji do redagowania gazetki „Dla Ciebie, Polsko”
1:35:00 — droga do domu — 3 maja uwolnienie, 16 maja w Poznaniu (pieszo w Niemczech, noclegi w opuszczonych niemieckich domach, kotły z zupą we wschodnich Niemczech, od granicy polskiej podróż pociągami)
1:38:20 — dom — mama w ogrodzie, łzy szczęścia
1:39:45 — podróż rowerem po kozę (mleko kozie jako lekarstwo)
1:43:15 — praca po wojnie, szykany z powodu członkostwa w AK

Korzystanie z automatycznego przewijania nagrania możliwe jest po odtworzeniu go bezpośrednio w serwisie YouTube.

Fotografie i skany dokumentów pochodzą z archiwum porucznika Romana Tarko.

Miejska Biblioteka Publiczna im. Stanisława Gabryela w Gorlicach oraz osoby udzielające wywiadów i udostępniające materiały opublikowane na www.mbpgorlice.info oraz innych stronach internetowych biblioteki, w tym stronach mediów społecznościowych MBP w Gorlicach, zastrzegają sobie pełnię praw autorskich do dalszego wykorzystania treści udostępnionych w sekcji *Świadkowie lokalnej historii*. Wyklucza się wykorzystanie opublikowanych materiałów przez osoby trzecie bez wcześniejszego uzyskania zezwolenia. Wszystkie prawa zastrzeżone ©.